

Kosmické události v říjnu 2014

(Časové údaje jsou ve středoevropském letním čase, od 26. 10. ve středoevropském čase)

Viditelnost planet:

Merkur provádí kličku v Panně, koncem měsíce se objevuje ráno na východě. **Venuše** je nepozorovatelná. **Mars** je večer nízko nad jihozápadním obzorem, pohybuje se souhvězdími Hadonoše a Střelce. **Jupiter** je vidět ve druhé polovině noci, z Raka přechází do Lva. **Saturn** je počátkem měsíce večer nízko nad jihozápadním obzorem v souhvězdí Vah. **Uran** je pozorovatelný po celou noc v Rybách, **Neptun** po většinu noci kromě rána ve Vodnáři.

Úkazy a události:

- 1. 10. 17 h planetka 2012 SL50 (Apollo) prolétá v blízkosti Země (10,9 LD)
- 1. 10. 22 h Měsíc v první čtvrti (21:32)
- 4. 10. 1 h planetka 2011 PT (Amor) prolétá v blízkosti Země (17,5 LD)
- 6. 10. 12 h Měsíc v přízemí (362 494 km)
- 7. 10. 23 h Uran v opozici se Sluncem
- 8. 10. 13 h Měsíc v úplňku (12:50); úplné zatmění Měsíce od nás nepozorovatelné
- 9. 10. 8 h planetka (37) Fides v opozici se Sluncem (9,8 mag)
- 9. 10. 18 h planetka 2011 TB4 (Apollo) prolétá v blízkosti Země (5,8 LD)
- 12. 10. 2 h trpasličí planeta (1) Ceres v konjunkci se Sluncem
- 12. 10. 23 h planetka 2010 FVP (Apollo) prolétá v blízkosti Země (12,5 LD)
- 15. 10. 21 h Měsíc v poslední čtvrti (21:12)
- 16. 10. 4 h trpasličí planeta (136 199) Eris v opozici se Sluncem
- 16. 10. 23 h Merkur v dolní konjunkci se Sluncem
- 18. 10. 1 h Měsíc v konjunkci s Jupiterem (Měsíc 5,8° jižně; Měsíc v blízkosti Jupiteru pozorovatelný 18. 10. po 2. hodině ranní)
- 18. 10. 8 h Měsíc v odzemi (404 860 km)
- 21. 10. maximum meteorického roje Orionid (ZHR 20)
- 21. 10. plánovaný start zásobovací lodi Cygnus Orb-3 k ISS
- 21. 10. 21 h planetka 2010 VQ (Aten) prolétá v blízkosti Země (10,5 LD)
- 21. 10. 23 h planetka 2340 Hathor (Aten) prolétá v blízkosti Země (18,7 LD)
- 23. 10. 24 h Měsíc v novu (23:56); částečné zatmění Slunce u nás nepozorovatelné
- 25. 10. 10 h Venuše v horní konjunkci se Sluncem
- 25. 10. 19 h Měsíc v konjunkci se Saturnem (Měsíc 0,2° severně; zákryt Saturnu Měsícem (vstup) by za příznivých podmínek mohl být pozorovatelný ze západní poloviny ČR těsně nad obzorem)
- 26. 10. 17 h planetka (2) Pallas v konjunkci se Sluncem
- 27. 10. 23 h planetka 2009 TD8 (Aten) prolétá v blízkosti Země (10,5 LD)
- 31. 10. 4 h Měsíc v první čtvrti (3:47)

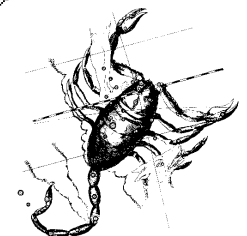
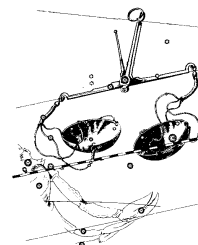
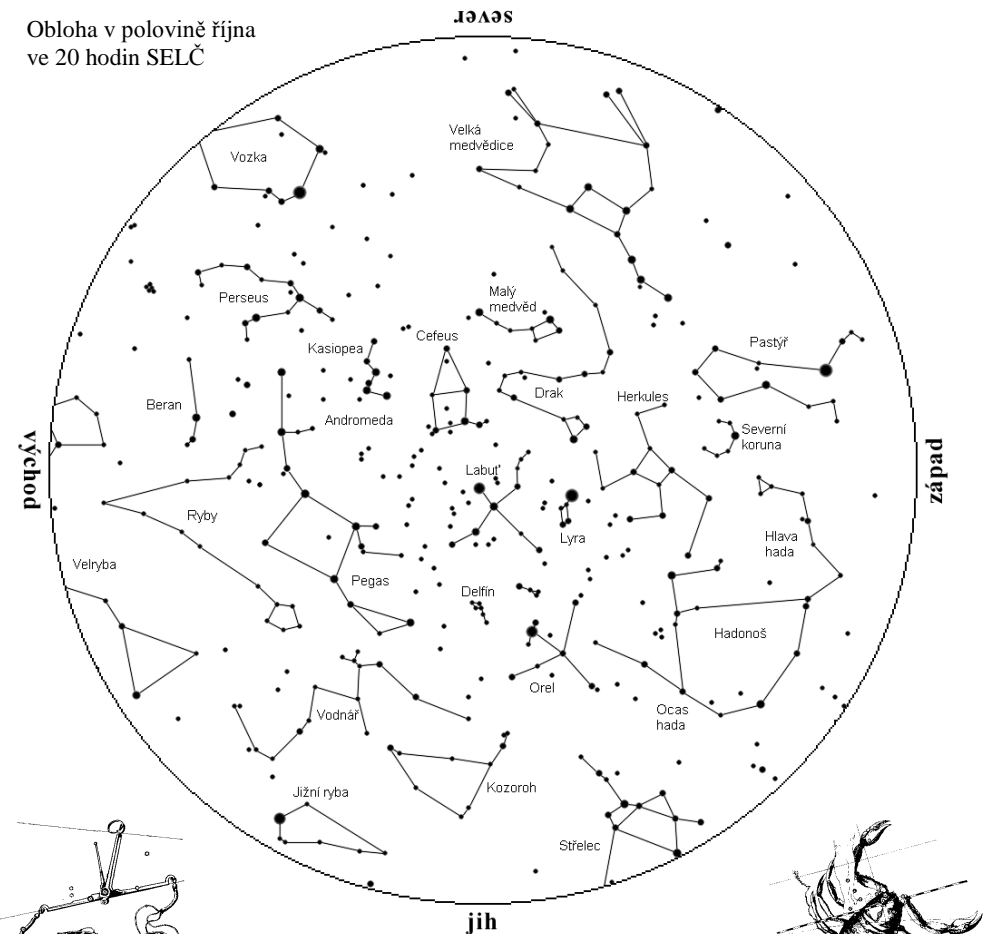
Zdroje: [1] Rozehnal, J. aj. *Hvězdárská ročenka 2014*, HaP Praha, Praha, 2013
[2] NASA, JPL *Space Calendar* [online]. [cit. 2013-09-19].
<<http://www2.jpl.nasa.gov/calendar/calendar.html>>.

MĚSÍČNÍK

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM

v Hradci Králové

Obloha v polovině října
ve 20 hodin SELČ



říjen 2014

Měsíčník vydává jako informační leták Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové
Adresa: Zámeček 456, 500 08 Hradec Králové, tel. 495 264 087, 495 270 959, fax 495 267 952
Internet: <http://www.astrohk.cz>, e-mail: astrohk@astrohk.cz

programy Hvězdárny a planetária v Hradci Králové



říjen 2014

POZOROVÁNÍ SLUNCE soboty ve 14:00

projekce Slunce dalekohledem, sluneční aktivity, sluneční skvrny, při nepříznivém počasí ze záznamu

PROGRAM PRO DĚTI (vhodný od 3 let věku) soboty v 15:00

podzimní hvězdná obloha s astronomickou pohádkou
Škola hvězd v planetáriu, dalekohledy, dětské filmy
z cyklů *Rákosníček a hvězdy* a *Pojďte pane, budeme si hrát*

VEČERNÍ PROGRAM středy, pátky a soboty v 19:00

podzimní hvězdná obloha v planetáriu, aktuální informace, výstava, film, dalekohledy, při jasné obloze pozorování

VEČERNÍ POZOROVÁNÍ středy, pátky a soboty ve 20:30

jen při jasné obloze!

zajímavé objekty večerní oblohy

PŘEDNÁŠKY

Portugalsko I sobota 11. října v 17:00

Jedna křížová chodba, to je pro portugalský klášter málo
přednáší: Doc. RNDr. Vanda Boščíková, Ph.D.

S hvězdáři na kole pod polynéskou oblohou sobota 18. října v 17:00

s ukázkou polynéského tance
přednáší: Slávka Chrpová – šéfredaktorka časopisu Cyklistika

První popularizátor astronomie sobota 25. října v 17:00

Baron Artur Kraus – legendární východočeský průkopník a vizionář
přednáší: Petr Komárek – Hvězdárna barona Artura Krause DDM Alfa Pardubice

VÝSTAVA pracovní dny 9 – 12 a 13 – 15 h

Na řadě je Mars – výzkum rudé planety a při programech:

připravena ve spolupráci s AVČR a Americkým centrem v Praze

2014 – mezi Venuší a Marsem

zajímavé dění na obloze v letošním roce

autoři: Lenka Trojanová a Jan Veselý

Změna programu vyhrazena

Vstupné 15,- až 60,- Kč podle druhu programu a věku návštěvníka

První popularizátor astronomie

Baron Artur Kraus je dozajista významnou a jednou z nejvýraznějších českých osobností, která na své odhalení a znovu nabytí ztracené slávy ještě čeká.

Stal se zakladatelem a předsedou několika spolků a organizací v Pardubicích. Byl vášnivým vyznavačem všeho nového, zvláště technických novinek. Roku 1885 se stal zakládajícím členem zdejší odbočky České ústřední jednoty velocipedistů. Roku 1896 si nechal z Anglie poslat pravidla tenisu, která jako první přeložil do češtiny a vydal je tiskem. O dva roky později si napsal do Norska o lyže. Artur Kraus se tak stal jedním z prvních lidí, kteří v českých zemích vlastnili lyže. Byl to právě baron Kraus, který do východních Čech přivezl motocykl. Byl to údajně první motocykl v celém tehdejší Rakousko-Uhersku.



Stejně jako Lilienthal se i Artur Kraus pokusil postavit kluzák, takzvanou „ornitoptéru“ – letoun poháněný lidskou silou, který by napodoboval let ptáků. Jeho zkušenosti v oblasti aviatiky a výborné organizační schopnosti nezháňely. Pro mladého Jana Kašpara byl Artur Kraus tím pravým člověkem na svém místě. Byl to právě baron Kraus, který 16. 4. 1910 podal zprávu o Kašparově prvním vzletu a nastartoval tak cestu k dobývání českých nebes.

Celoživotní Krausovou zálibou však byla astronomie. V roce 1895 si pronajal předposlední patro hlásky Pardubického zámku a odtud prováděl svá první astronomická pozorování. Poté roku 1912 ve svém domě č. p. 62 (kde kdysi jeho otec založil poštu) zřídil malou observatoř.

Hvězdárnu, kterou založil po vzoru svého učitele a popularizátora astronomie Camilla Flamariona, nazval „Lidová hvězdárna v Pardubicích“. Ta se tak stala první lidovou hvězdárnou v českých zemích vůbec.

Význam barona Artura Krause v oblasti astronomie spočívá i v jeho tehdejší nezanedbatelném vlivu na rakouské politiky. Byl mezi těmi, kteří umožnili vznik České astronomické společnosti v roce 1917, a i když se díky vzájemným neshodám s ČAS rozešel, stále její činnost sledoval a plně ji podporoval.

Artur Kraus zemřel 21. března 1930. Od té doby se začal psát na dlouhá léta neslavný osud pardubické astronomie. Rodina Krausů velkoryse nabídla hvězdárnu městu k užívání. Tehdejší zastupitelstvo však neprojevilo zájem tuto jedinečnou observatoř zachovat, a tak byl její provoz ukončen.

Na letošní rok připadá 160. výročí narození barona Artura Krause. Legendárního východočeského průkopníka a vizionáře si připomeneme přednáškou v sobotu 25. října 2014 od 17 hodin na královéhradecké hvězdárně.

Petr Komárek